

ecos

AMOR AL MES ENLLA

A la biblioteca del meu avi hi havia una novella científica de Flammarion que es titulava "Urania". Hi havia molts altres llibres, però predominaven els que tractaven d'Astronomia i d'Esperitisme. Hi havia obres de Lalande i de Proctor; bellament relligada s'hi trobava també, ocupant un lloc principal, la "Mecànica astronòmica" de Laplace. Al seu costat, altres volums d'Allan Kardek, de Fox, de Reichenbach, ens parlaven de reverberacions, d'efluvis psíquics, de substànciacions, intercalant allucinants fotografies de cossos astrals. El meu avi, lentament i alternativa, fullejava els llibres d'Astronomia i els d'Esperitisme. Es curiós d'observar aquesta coincidència: els homes astrònoms són —o eren— esperitistes. Són homes que s'enamoren romànticament de la paraula infinit. Són homes que sublimen tots els seus complexos religiosos en aquesta paraula. Quin exemple més clar de tal llei d' enamorats que el bon Camil Flammarion, que sembla un toxicoman dels números, que s'embriga voluptuosament en els conceptes fàustics de la dimensió infinita. Aquí està ell amb les seves "Armonies siderals", amb la monumental "Astronomia populaire", vessant la poesia de la ciència. No necessiten ells, com els Hermètics, defensar els coneixements en un docte inèdgnit; la ciència occidental és generosa; té tanta abundància que pot donar als profans la contínua meravella de les seves especulacions. Diríem el telescopi a una estrella, per exemple, a l'Alfa del Centaure. És el sol que es troba més aprop del nostre sistema planetari. Si la paraula no semblés irònica diríem que, davant de les descomunals distàncies d'altres astres, aquesta estrella és veïna nostra, tenim amb ella quasi relacions de contiguitat. I què veiem? Veiem la llum que fa quatre anys va sortir d'allí; veiem una imatge que ha tardat quatre anys en arribar a nosaltres. La llum camina a una velocitat fantàstica; els nostres sentits, ni gairebé la ment, poden arribar a ponderar aquesta velocitat. En un segon dona set vegades la volta a la terra; sinó que la física ha arribat a un grau que sobrepassa la raó, podríem dir que

aquesta velocitat és metafísica. El pensament es troba sovint amb la situació que la teoria sobrepassa el sentit comú. La llum, que es presenta com un dels primers coneixements a priori, resulta gairebé inconcebible explicada científicament. Si a un cec li expliquem la teoria ondulatoria dels fluids, no tindrà ni una idea aproximada de la visió que té l'ésser més elemental. En això Flammarion ens vol explicar alguna cosa; ens vol explicar poèticament, sense fórmules, el que és la llum científica. La deesa Urània, en mig dels nostres somnis, ens prendrà i viatjarem amb ella, a velocitats increïbles pels espais siderals. Farem camí amb la mateixa marxa d'un raig lluminós i, per aquesta circumstància, el nostre planeta quedarà súbitament immòbil perquè no veurem d'ell més que la mateixa imatge que precisament ens porta el raig en què viatgem. Urània ens porta sense envellir perquè hem conseguit immobilitzar el temps, fins als límits del sistema galàctic. Des d'allí, amb visió so-

brenatural, ens arriba encara la llum de la nostra terra; és una llum tenuíssima que ha tardat centenars d'anys en creuar les soledats glaçades i que ens mostra actualment el pas dels Apòstols de Judea.

Infinit! Preocupació constant de l'home modern. Preocupació que va dur a Colom a buscar terres antípodes, que ha fet possible l'aviació, que ha creat religions universals, que ha fet baixar a Dant a l'infern, que ha disparat als núvols les sagetes de les catedrals gòtiques, que ha reconstruït les dinasties dels Faraons, més anties, que vol canviar el sentit social de tot el món, que puja a les més altes muntanyes i arriba als més ignots països. Que és tot això sinó l'afany romàntic, indomable, genuïnament occidental, de buscar sempre un més enllà? No és pur romanticisme, no és una sublimació d'afectes massa presents, amic Salvador Vilaseca, el que t'impulsa a buscar aquestes urnes funeràries del Molà?

GESTUS

La llibertat de consciència que practiquen els asilats de la Casa de Caritat

Es cosa a bastament coneguda per tothom per a que ens hàgim d'entretenir a fer comentaris, puix que tal com ha estat redactada i aprovada la Constitució que la República s'ha donat, no hi pot haver cap organisme oficial que pugui prendre partit per cap religió, i que aquest principi, ja emprat arreu del món, és el de millor garantia per a protegir per un igual totes les religions sense reservar privilegis de cap mena per a una determinada.

A conseqüència de l'aplicació d'aquest principi, de franc liberalisme, esdevingut llei amb el nou règim i que assegura fermament la llibertat de consciència en tots els centres docents, el que en són contraris han mogut un enrenou en els pobles en els quals han vist que eren retirats de les escoles, els símbols religiosos que hi havia. Ho devem segurament a l'esperit de tolerància del nostre poble, o al que sigui, el cert és que aquí es va poder portar a terme sense que hom vegés bellugar ni una fulla.

Es donà, però, el cas, a totes

llums irregular, que, el que es feu en totes les altres escoles locals, no es va realitzar a les que l'Ajuntament té a la Casa de Caritat, en les dependències de la qual hi ha més imatges religioses que no hi havia en les altres escoles. Ho diem de nou, no solament perquè no es feu aleshores, sinó perquè encara no s'ha fet avui, malgrat la denúncia que en férem un mes enrera, en un article publicat en aquestes mateixes columnes.

Els que coneixen quins són els ideals que sempre hem sustentat en matèria religiosa, ja es faran ben bé càrrec que en parlar-ne novament no ens mou pas l'esperit sectari i cridaner que a molts els indueix a protestar sistemàticament de la presència de qualsevol emblema religiós: amics i adversaris leals saben prou bé que hem predicat i practicat sempre la tolerància màxima i que hem guardat en tot moment el més gran respecte per a les creences i per als pensaments de tothom. Es precisament perquè volem que es mantingui aquest respecte i aquesta tolerància que nos-

altres hem singut practicant en totes les ocasions, que ens planyem que a les escoles i dependències esmentades hi hagi, encara avui, les imatges d'una religió, que són símbol evident de l'ensenyança confessional que es dona a aquells infants asilats, el resultat de la qual no serà altra que el de fer-los esclaus de la consciència que aquella religió, representada per les imatges, els imposarà. I això, nosaltres, com creiem que cap altre home liberal, siguin les que siguin les seves creences, no podem passar sense protestar-ne.

Som conseqüents, doncs, amb els ideals pels quals fa més de vint-i-cinc anys que lluitem, en dir que no admetem que la protecció que aquells pobres nois reben del poble, sigui condicionada: que no volem que per ells representi una humiliació l'acceptar de la societat un ajut al qual tenen dret i que, com una compensació a l'ajut que reben de tots els reusenes, se'ls faci fer donació del dret sagrat de la llibertat. Ans al contrari, el que nosaltres volem és que a aquelles criatures, per ésser l'edat llur la més apropiada, se les ensenyi a practicar la llibertat, perquè entenem que és així com millor aprendran a estimar-la, i perquè com més l'estimin més hauran après a respectar, i solament seguint aquest camí és com es lograrà que si un dia poden arribar a sentir l'enveja de les riqueses dels nens privilegiats per la fortuna, almenys que, per culpa nostra, no els puguin envejar també la llibertat.

No ens plau molt l'haver d'insistir sobre aquest assumpte, però ja que els altres han negligit el deure llur, nosaltres el complirem denunciant-ho a l'opinió tantes vegades com calgui, i el fet d'insistir avui és perquè ens consta que a l'establiment municipal continuen realitzant-se, encara, un sens fi d'actes religiosos, com no es deuen practicar amb més intensitat en cap associació confessional, i ens dol també això perquè per part de la majoria del nostre Ajuntament demostra un abandó manifest dels ideals que diu ostentar i un incompliment de la paraula que aquells homes van donar al poble reusene en el mes d'abril de l'any passat.

Trobem extraordinàriament vergonyós que després de deu mesos

(Segueix a la pàgina 5)